

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Uw brief van	Ons kenmerk	Contactpersoon	Zoetermeer
-	WJZ/2003/21252		15 mei 2003
Onderwerp		Doorkiesnummer	
Informatie inzake Jamby			

1. Inleiding

Met deze brief informeer ik u over onregelmatigheden, die bij de behandeling van een verzoek op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) aan het licht zijn gekomen. De onregelmatigheden (vermoedelijk strafrechtelijk te kwalificeren als valsheid in geschrifte. Het gaat daarbij om het valselijk opstellen en dateren van facturen en het antedateren van financiële bescheiden) hangen samen met de afwikkeling van de contacten tussen de directie ICT van het ministerie van OCenW en United Resources of Jamby (URJ, ook wel Jamby genoemd) en aan URJ gelieerde vennootschappen.

In de loop van het jaar 2000 zijn vanuit de directie ICT uitvoerige contacten op gang gekomen met de onderneming URJ. De doelstelling was om te komen tot een zogenaamde 'trigger'-applicatie om het verkeer op Kennisnet een stevige impuls te geven. Omdat van de zijde van URJ niet voldaan kon worden aan de voorwaarden die OCenW had gesteld voor een aanbestedingsrechtelijk verantwoorde samenwerking, zijn de besprekingen over een eventuele samenwerking in december 2000 van de zijde van OCenW beëindigd. Naar de mening van URJ was er bij de contacten tussen OCenW en URJ een overeenkomst tot stand gekomen. OCenW heeft dat per brief van 30 maart 2001 weerlegd.

Bij de afwikkeling van de contacten met URJ zijn door (voormalige) ambtenaren van het ministerie van OCenW mogelijk strafbare feiten gepleegd. De feiten die tot de verdenking van het plegen van strafbare feiten aanleiding geven, zijn geconstateerd door ambtenaren van het ministerie van OCenW tijdens de behandeling van een verzoek op grond van de Wob. De toenmalige secretaris-generaal heeft de directeur Accountantsdienst opdracht gegeven om een onderzoek in te stellen. De resultaten van dit onderzoek hebben aanleiding gegeven tot het overeenkomstig artikel 162 Wetboek van Strafvordering doen van aangifte bij het Openbaar Ministerie van het vermoeden dat strafbare feiten gepleegd waren. De aangifte is gedaan op 11 april 2002. Als gevolg van het verzoek van het Openbaar Ministerie om in het belang van het onderzoek geen mededelingen te doen aan derden, heb ik u niet eerder over deze zaak geïnformeerd. Het onderzoek van de Rijksrecherche is afgerond. Daarop heeft het Openbaar Ministerie besloten tot vervolging

van drie verdachten. Naar aanleiding daarvan wil ik u informeren over de gebeurtenissen in de afgelopen periode.

In het vervolg zal ik eerst ingaan op de ontdekking van de feiten, het daaropvolgende interne onderzoek, de bevindingen van dat onderzoek en de aangifte bij het Openbaar Ministerie. Vervolgens zal ik nader ingaan op de verhouding tussen de omvang van de gefactureerde bedragen en de geleverde prestaties en de interne regels die van toepassing zijn op het doen van betalingen. Tenslotte geef ik aan wat de positie van de betrokken voormalige medewerkers van de directie ICT is.

2. Wob-verzoeken

Bij de behandeling van Wob-verzoeken om afschriften van facturen, betalingsbewijzen, offertes en onderliggende overeenkomsten of correspondentie van transacties tussen het ministerie van OCenW en URJ of aan URJ gelieerde vennootschappen is begin januari 2002 door ambtenaren van OCenW geconstateerd dat er mogelijk sprake was van ernstige onregelmatigheden.

Daarop heeft de toenmalige secretaris-generaal op 24 januari 2002 aan de directeur Accountantsdienst opdracht gegeven hiernaar een onderzoek te doen. Dit onderzoek is uitgevoerd door Deloitte&Touche Forensic Services. Het onderzoek diende zich te richten op het krijgen van inzicht in:

- a. de omvang van de betalingen aan het bedrijf URJ en de aan haar gelieerde vennootschappen;
- b. de door deze vennootschappen geleverde producten;
- c. de verhouding tussen de geleverde producten en de in rekening gebrachte bedragen;
- d. de toepassing van de interne voorschriften voor het vragen van offertes en het verrichten van betalingen.

De onderzoekers van Deloitte&Touche hebben zich bij hun onderzoek alleen gericht op OCenW.

3. Bevindingen Deloitte&Touche en aangifte bij het Openbaar Ministerie

Deloitte&Touche concludeert na een onderzoek in de periode januari- maart 2002 dat de betrokken offertes en facturen en andere onderzochte bescheiden zijn opgemaakt in strijd met de werkelijkheid. Deloitte&Touche kan door het ontbreken van onderliggende bescheiden zoals declaraties of urenstaten niet vaststellen of en in welke mate door URJ en aan URJ gelieerde vennootschappen overeenkomstige prestaties zijn geleverd. Vastgesteld is dat per vennootschap het gefactureerde bedrag bewust onder het drempelbedrag voor de toepassing van de Europees aanbestedingsregels gehouden.

De ontvangen facturen en offertes zijn door de toenmalige directeur en een medewerker van de directie ICT geparafeerd voor akkoord, waarbij zij het deden voorkomen dat deze parafen in de periode januari 2001/april 2001 waren gezet. In werkelijkheid zijn deze parafen pas eind mei of begin juni 2001 gezet.

Bij de afwikkeling van de contacten met URJ is in strijd gehandeld met diverse interne regels van OCenW en met de Europese aanbestedingsregels.

Deloitte&Touche constateert dat de facturen, offertes en andere bescheiden zijn opgemaakt om de werkelijkheid te verhullen. De reden daarvoor kan Deloitte&Touche niet achterhalen.

Betrokkenen

Als direct betrokkenen die in ieder geval op de hoogte waren, noemt Deloitte&Touche de toenmalige directeur ICT en twee voormalige medewerkers van de directie ICT. Nadat de directeur-generaal Hoger Onderwijs en Wetenschappen de contacten met URJ heeft beëindigd, heeft hij aan de voormalige directeur ICT gevraagd met URJ overleg te voeren

over een vergoeding van door URJ gemaakte kosten. Hoewel kon worden vastgesteld dat de contacten met URJ nooit hebben geleid tot een overeenkomst tussen URJ en OCenW en URJ er ook op geen enkel moment op heeft mogen vertrouwen dat de contacten tussen URJ en OCenW tot een overeenkomst zouden leiden, was de directeur-generaal Hoger Onderwijs en Wetenschappen van oordeel dat er reden was in de gegeven omstandigheden URJ de door haar gemaakte kosten naar redelijkheid en billijkheid te vergoeden. De toenmalige directeur ICT heeft vervolgens met de beide medewerkers overleg met URJ gevoerd en is in overleg met hen tot overeenstemming gekomen en de kwestie is op de hiervoor beschreven wijze afgewikkeld. De directeur-generaal Hoger Onderwijs en Wetenschappen is nadien niet geïnformeerd over de details van deze afwikkeling van de contacten.

Op 11 april 2002 heeft de toenmalige secretaris-generaal aangifte gedaan bij het Openbaar Ministerie, onder toezending van het rapport van Deloitte&Touche.

Op verzoek van het Openbaar Ministerie is in het belang van het onderzoek geen enkele richtbaarheid aan de zaak gegeven. Het rapport van Deloitte&Touche kan ik u niet toezenden omdat het onderdeel uitmaakt van het procesdossier van het Openbaar Ministerie.

4. Onderzoek naar geleverde prestaties door Deloitte&Touche

De onderzoekers van Deloitte&Touche geven in hun rapport aan dat aan de hand van de door hen geraadpleegde en onderzochte administratieve bescheiden bij het ministerie van OCenW niet kan worden vastgesteld of de advies- en onderzoekswerkzaamheden die in de offertes en facturen van URJ en aan URJ gelieerde vennootschappen worden genoemd, zijn geleverd en in welke mate. Er zijn geen onderzoeks- en adviesrapporten, ontvangstformulieren, kwijtingen, urespecificaties, e.d.

De onderzoekers van Deloitte&Touche hebben navraag gedaan bij de betrokken medewerkers van de directie ICT of van de op de facturen voorkomende diensten op andere wijze zou kunnen worden vastgesteld of aannemelijk gemaakt dat deze zijn geleverd.

De onderzoekers van Deloitte&Touche concluderen dat zij achteraf geen controleerbaar verband meer kunnen leggen tussen de geoffreerde, geleverde en gefactureerde prestaties. De daarvoor benodigde onderliggende documenten hebben zij niet aangetroffen. De documenten die de onderzoekers van Deloitte&Touche wel hebben kunnen onderzoeken (met name facturen en offertes) zijn met elkaar in tegenspraak of gezien de datering onwaarschijnlijk. De betrokken medewerkers van de directie ICT hebben aangegeven het verband tussen de geleverde prestaties en de gefactureerde bedragen slechts globaal te kunnen beoordelen. Het uiteindelijk gefactureerde bedrag is door onderhandeling tot stand gekomen en betreft nagenoeg drie maal het drempelbedrag voor Europees aanbesteden. Uiteindelijk is ongeveer NLG 1.000.000 betaald aan URJ en aan URJ gelieerde vennootschappen.

De bevindingen van Deloitte&Touche over de omvang van de betalingen gerelateerd aan de door URJ en aan URJ gelieerde vennootschappen zijn voor mij reden nader onderzoek te doen. Indien uit dit onderzoek nieuwe feiten zouden blijken, zal ik u daarover informeren.

5. Schending van interne en externe regels

De betaling aan URJ en aan URJ gelieerde vennootschappen zijn gedekt uit de zogenaamde niet-wettelijke uitgaven van directie ICT. Om deze betalingen te kunnen verrichten moeten de volgende processtappen worden verricht: Verplichtingen mogen slechts worden aangegaan op basis van een door de Minister

goedgekeurd bestedingsplan, waarbij vooraf door de minister wordt aangegeven of afzonderlijke toekenningbrieven ten laste van het bestedingsplan nog voorgelegd moeten worden. Is dit laatste niet het geval, dan behoort het tot het mandaat van de beleids- en begrotingsverantwoordelijke directeur om namens de Minister brieven te kunnen tekenen. Formeel had de toenmalige directeur ICT het recht om brieven te tekenen na instemming van de directiecontroller, waarbij uiteraard de spelregels voor Europese aanbesteding van toepassing zijn en de offertes en facturen in orde moeten zijn. Deze laatste punten zijn juist onderwerp van onderzoek geweest.

Na ondertekening door de directeur wordt de aan te gane verplichting getoetst door CFI aan de hand van het bestedingsplan en het beschikbare budget en de verplichting wordt verwerkt in de administratie. De onderhavige verplichtingen zijn gelet op de omschrijving van de activiteiten die in de offertes zijn genoemd, opgenomen onder een deelbudget "algemeen" waaruit ICT-onderzoeks- en voorlichtingsactiviteiten gedekt worden.

Na interne parafering door CFI wordt de brief door CFI naar de subsidie-ontvanger verzonden en de betaling verricht.

Op basis van de processtappen moet geconstateerd worden dat indien in dit geval de toenmalige directeur en zijn toenmalige medewerker in gezamenlijk overleg besluiten om gefingeerde offertes en facturen te laten maken om op deze wijze ogenschijnlijk aan de interne regels te kunnen voldoen, de toetsing voorafgaand aan het aangaan van een verplichting wordt omzeild en tevens de CFI-toets voordat het tot een verplichting en betaling komt, niet meer effectief kan zijn.

Naast de strijd met de interne regels voor betalingen is er, zoals Deloitte&Touche aangeeft, door de betrokken voormalige medewerkers van OCenW ook gehandeld in strijd met de Europese aanbestedingsregels doordat de totale opdracht verdeeld is over verschillende vennootschappen.

6. Positie van betrokken voormalige medewerkers van de directie ICT

Geen van de betrokken medewerkers van de directie ICT is nog in dienst bij het ministerie van OCenW. Ik heb hun huidige werkgevers per brief op de hoogte gesteld.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

(Maria J.A. van der Hoeven)

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

(mr. drs. C.H.J. van Leeuwen)